රුපියල අවප්‍රමාණයවීම පිළිබඳ නොමග යවන සුළු පුවත්පත් වාර්තා සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිචාරය

"Government and CB have abdicated vital statutory duty by not being able to deal with rupee depreciation" යන මැයෙන් ඔක්තෝබර් 08 සහ 09 යන දිනවල විවිධ පුවත්පත්වල පළවූ ලිපිය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව පහත දැක්වෙන ප්‍රකාශය ඉදිරිපත් කිරීමට අදහස් කරයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ ඵලදායි සම්පත් සංවර්ධනය දිරිගැන්වීමේ සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ දැක්ම සහිතව, අ) ආර්ථික හා මිල ස්ථායිතාව; සහ ආ) මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායිතාව සුරක්ෂිත කිරීමේ ව්‍යවස්ථාපිත වගකීම මුදල් නීති පනත මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත පවරා ඇත. අභ්‍යන්තර හා බාහිර කම්පනයන්ට සාර්ථකව මුහුණදීමට ඇති හැකියාව මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථායිතාව ලෙස හඳුන්වන අතර, ඉහළ සහ තිරසාර මට්ටමක ආර්ථික වර්ධනයට උපකාරී වන ආර්ථික සාධක පවත්වා ගැනීමට ඉවහල් වන ලෙස උද්ධමනය අඩු හා ස්ථාවර මට්ටමක පවත්වා ගැනීම මිල ස්ථායිතාව ලෙස නිර්වචනය කෙරේ.

උද්ධමනය පිළිබඳ පසුගිය දත්ත පෙන්නුම් කරන පරිදි (රූප සටහන 1) අතීතයේ සමහර කාලවල මෙන් නොව අඛණ්ඩව අවුරුදු දහයක කාලයක් පුරා උද්ධමනය තනි අගයක පවත්වා ගනිමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මෑත කාලයේ මිල ස්ථායිතාව පවත්වා ගැනීමේ සිය ව්‍යවස්ථාපිත වගකීම සාර්ථකව ඉටු කර ඇති බව කිව හැකිය. මෙමගින් ආර්ථිකයේ අස්ථාවරභාවය අඩුවනු ඇතැයි සහ අනාගතයේ ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් සඳහා උපකාරී වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරෙන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව ලෙස හඳුන්වා දීමට කටයුතු කරන නම්‍යශීලී උද්ධමන ඉලක්කකරණය මගින් උද්ධමනය තනි මැද අගයක තිරසාර පදනමකින් පවත්වාගෙන යාමට ද මහ බැංකුවට හැකියාව ලැබෙනු ඇත.

රූප සටහන 1

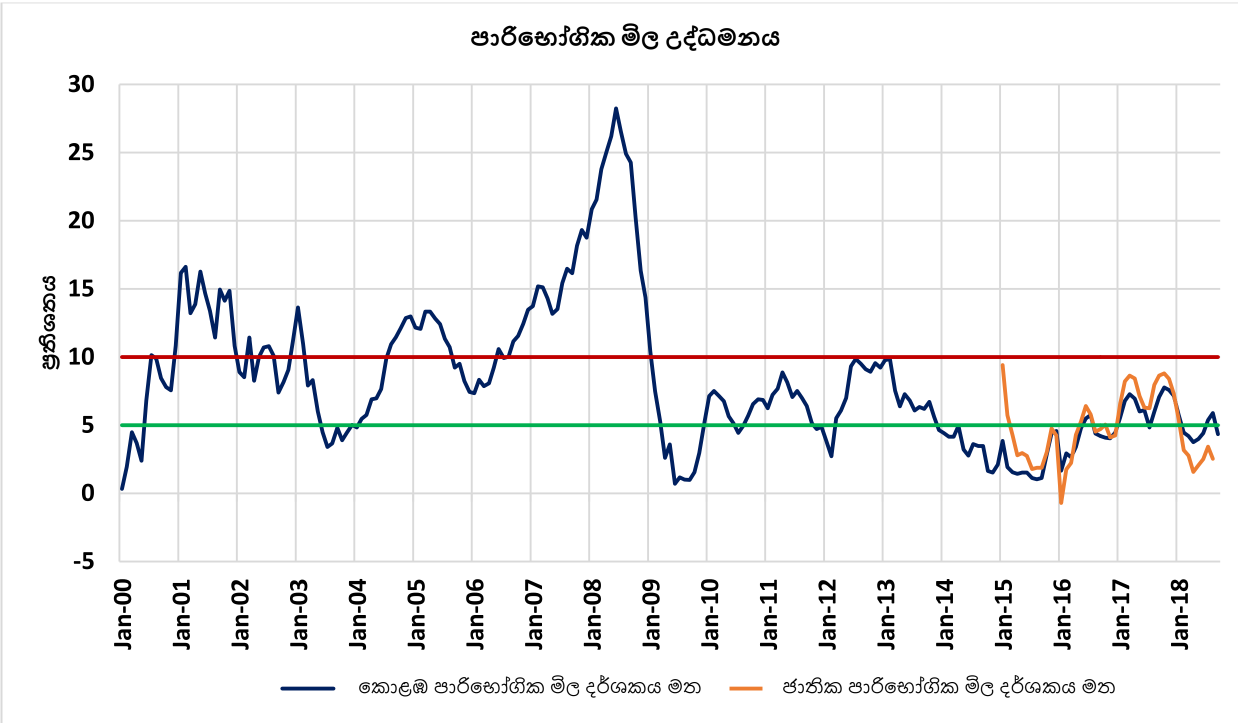

මූලාශ්‍රය: ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

විනිමය අනුපාතිකය සහ සංචිත කළමනාකරණය කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සාර්ව ආර්ථික සාධක කෙරෙහි අවධානය යොමු කරනු ලබන අතර ඒ සඳහා ආනයනික උද්ධමනය තුළින් දේශීය මිල ස්ථායිතාවයට ඇති විය හැකි බලපෑම, රුපියලෙහි බාහිර තරගකාරිත්වය, ගෝලීය ආර්ථිකයේ ප්‍රවණතා සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ, රජයේ, බැංකු අංශය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ අනෙකුත් පුද්ගලයන්ගේ වගකීම් පියවීම සඳහා විදේශ සංචිත වල ප්‍රමාණාත්මකභාවය යනාදී සාධක ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සළකා බලනු ලැබේ.

මූල්‍ය ආඥා පනතේ 65 වන වගන්තියට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ විනිමය අනුපාතිකය තීරණය වීම රටෙහි පවත්නා උපනතීන්ට අනුකූලවේ යැයි අපේක්ෂා කෙරේ. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ අපනයන ආදායම සහ ජංගම ගිණුමේ හිඟයෙහි උපනතීන් සළකා බැලීමේ දී (රූප සටහන 2) විනිමය අනුපාතිකයට ඇති පීඩනය රටෙහි ආර්ථිකයේ දිගු කාලයක් පුරා පවතින තත්ත්වයන් හේතුවෙන් ඇති වන බව පැහැදිලි වන අතර මෙම අවාසිදායක ප්‍රවණතා පාලනය කිරීමට ඉතිහාසය පුරාවට යොදා ඇති පරිශ්‍රමයන් ප්‍රමාණවත් නොවේ.

රූප සටහන 2

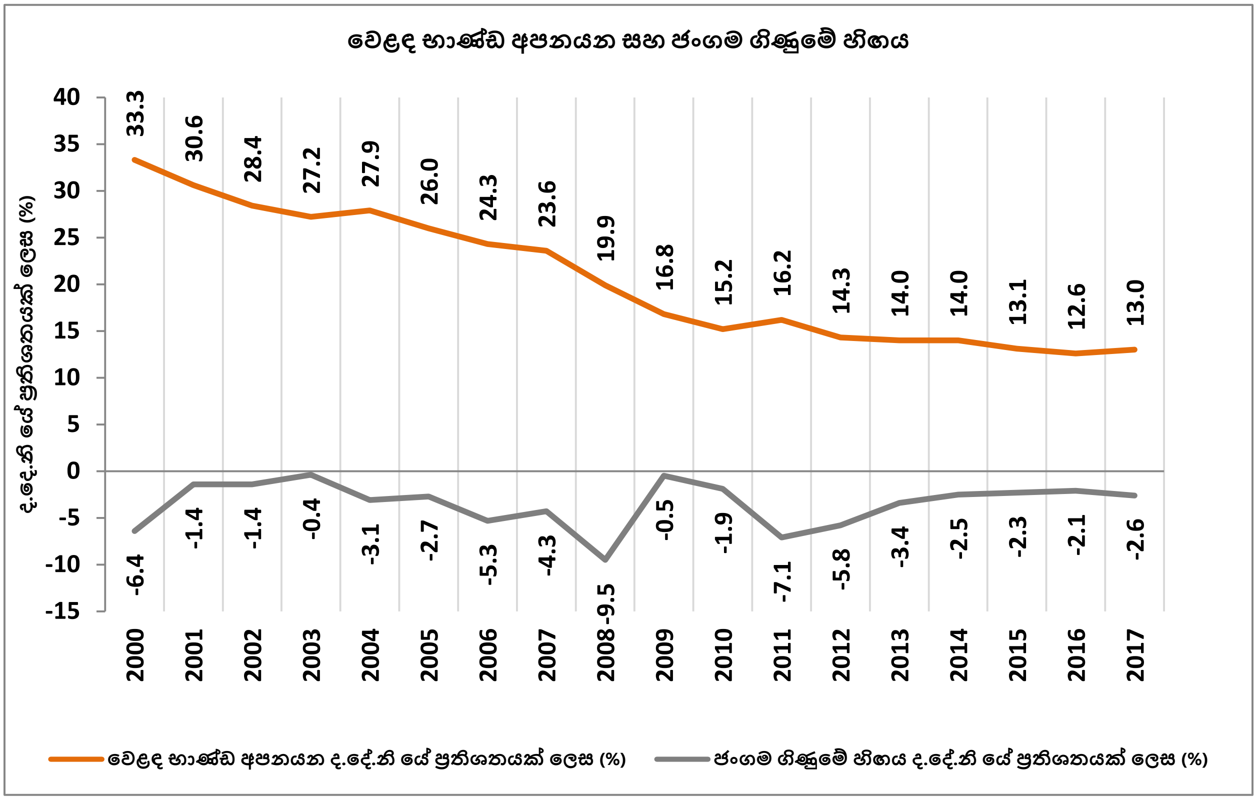

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අතීතයේ දී විනිමය අනුපාතිකය ස්ථාවර කිරීමට මෙන්ම සංචිත ගොඩ නැංවීම සඳහා ද මහ බැංකුව විසින් විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ වෙත මැදිහත් වී ඇත. උදාහරණයක් ලෙස, 2009 වසරේ දී පැවැති අභ්‍යන්තර අර්බුදකාරි තත්ත්වයන් අවසන් වීමෙන් පසු ඇති වූ ආයෝජකයන්ගේ ධනාත්මක ආකල්පයන් සමඟ වෙළඳපොළ වෙතින් දළ පදනම මත එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 3,122 ක් අවශෝෂණය කර ගැනීමට මහ බැංකුවට හැකි වූ අතර 2017 වසරේදී මහ බැංකුව විසින් එ.ජ.ඩොලර් මිලියන 2,214 ක් මිල දී ගන්නා ලදී. මීට ප්‍රතිවිරුද්ධ ලෙස , 2011, 2012, 2015 හා 2016 යන වසරවලදී මහ බැංකුව විසින් දළ පදනම මත පිළිවෙළින් එ. ජ. ඩොලර් මිලියන 3,184 ක්, එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,797 ක්, එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 3,429 ක් හා එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 1,900 ක් වෙළඳපොළ වෙත සපයන ලදී. මෙම මැදිහත්වීම් හමුවේ වුව ද රුපියල, 2012 වසරේදී සියයට 10.4 කින් සහ 2015 වසරේදී සියයට 9.0 කින් අවප්‍රමාණය විය.

සංඛ්‍යා සටහන 1

විනිමය අනුපාතිකයේ හැසිරීම සහ මහ බැංකුවේ මැදිහත් වීම

වසර	රුපියලෙහි අවප්‍රමාණය(-) / අධිප්‍රමාණය(+) (%)	මහ බැංකුවේ මැදිහත් වීම් (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන)		
		සැපයීම්	අවශෝෂණය කිරීම්	ශුද්ධ අවශෝෂණය කිරීම්
2005	2.4	464	290	-174
2006	-5.2	791	307	-484
2007	-0.9	716	593	-123
2008	-3.9	1,532	656	-876
2009	-1.1	830	3,122	2,292
2010	3.1	820	753	-67
2011	-2.6	3,184	343	-2,840
2012	-10.4	1,797	631	-1,166
2013	-2.7	703	1,139	436
2014	-0.2	862	1,407	545
2015	-9.0	3,429	179	-3,250
2016	-3.8	1,900	1,132	-768
2017	-2.0	550	2,214	1,664
2018 සැප්. 30 දක්වා	-9.7	732	547	-185

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

කෙසේ වුවත්, නිල විදේශීය සංචිත භාවිත කරමින් විදේශ විනිමය සැපයීම මගින් විනිමය අනුපාතිකය, කෘත්‍රිමව ස්ථාවර කිරීමට උත්සාහ කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වයන් සහ මැදිකාලීන අපේක්ෂාවන් වඩාත් අයහපත් වන බව මහ බැංකුව විසින් අවබෝධ කරගෙන ඇත. විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ වෙත මැදිහත්වීම හරහා විනිමය අනුපාතිකය පාලනය කිරීම තුළින් ආනයන කෘත්‍රිම ලෙස ලාභදායී වන අතර එමගින් වෙළඳ හිඟය අඛණ්ඩව පුළුල් වන අතර, එමගින් රට බාහිර කම්පනයන්ගේ අවදානමට ලක්වනු ඇත. තව ද, මෙවන් මැදිහත්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන සංචිත අඩුවීම නැවත යථා තත්ත්වයට පත්කිරීමට, ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම ඇතුළු ණය ගැනීම් වැඩිවශයෙන් සිදු විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, විදේශීය ණය තත්ත්වයෙහි සහනදායී නොවන ණයවල ප්‍රතිශතය 2000 වසරේදී වූ 1.3 සිට 2014 වසරේදී 52.1 දක්වා ද, 2017 වසරේදී 54.8 දක්වා ද ඉහළ ගියේය (රූප සටහන 3).

සංඛ්‍යා සටහන 2

ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම්

කාලපරිච්ඡේදය	වටිනාකම (එ.ජ. ඩොලර් මිලියන)	කල්පිරීම සඳහා වන කාලය(අවුරුදු)	ඵලදා අනුපාතිකය	කල්පිරීම
24-ඔක්-2007	500	5	8.250%	24-ඔක්-2012
22-ඔක්-2009	500	5	7.400%	22-ජන-2015
04-ඔක්-2010	1,000	10	6.250%	04-ඔක්-2020
27-ජූලි-2011	1,000	10	6.250%	27-ජූලි-2021
25-ජූලි-2012	1,000	10	5.875%	25-ජූලි-2022
14-ජන-2014	1,000	5	6.000%	14-ජන-2019
11-අප්‍රේ-2014	500	5	5.125%	11-අප්‍රේ-2019
03-ජූනි-2015	650	10	6.125%	03-ජූනි-2025
03-නොවැ-2015	1,500	10	6.850%	03-නොවැ-2025
18-ජූලි-2016	500	5.5	5.750%	18-ජන-2022
18-ජූලි-2016	1,000	10	6.825%	18-ජූලි-2026
11-මැයි-2017	1,500	10	6.200%	11-මැයි-2027
18-අප්‍රේ-2018	1,250	5	5.750%	18-අප්‍රේ-2023
18-අප්‍රේ-2018	1,250	10	6.750%	18-අප්‍රේ-2028

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

රූප සටහන 3

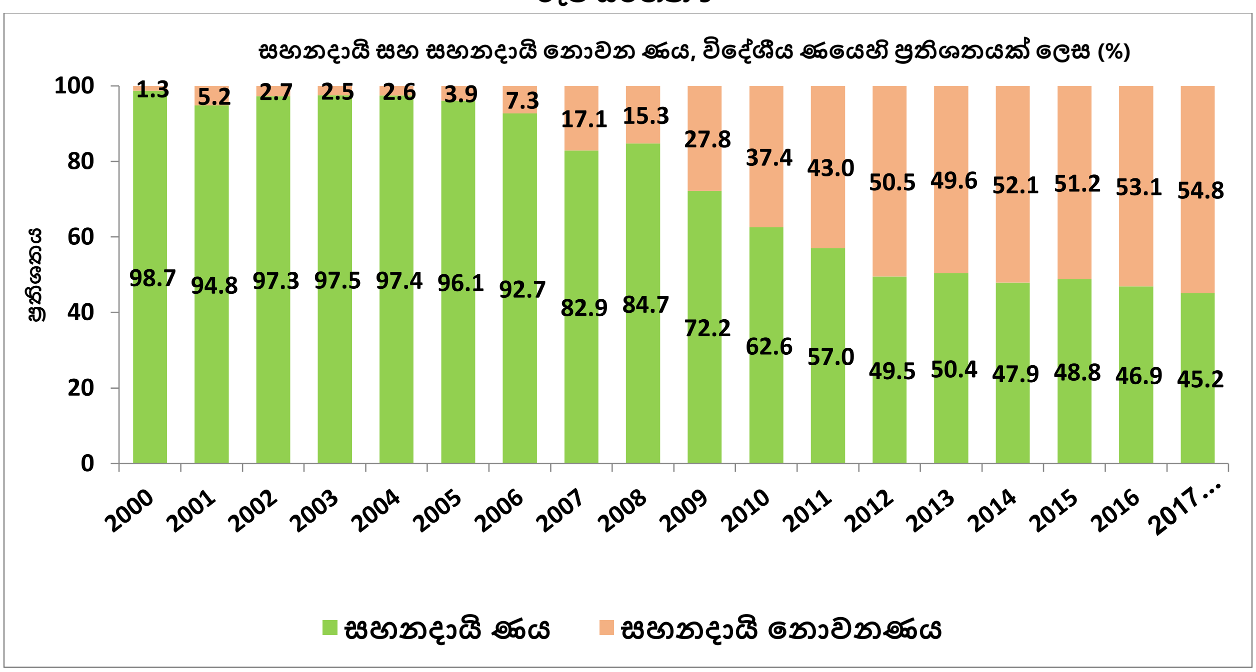

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මීට අමතරව, ගෝලීය ආර්ථිකයේ පැවති පහළ උද්ධමන වාතාවරණයේ ප්‍රතිලාභ ලබමින් 2009-2013 කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ වෙත එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 3,375 ක ශුද්ධ විදේශීය ආයෝජන ලැබීම් දක්නට ලැබුණු අතර මෙම ලැබීම් වලින් සැලකිය යුතු කොටසක් නිල ජාත්‍යන්තර සංචිතයට අවශෝෂණය කර ඇත (සංඛ්‍යා සටහන 3).

සංඛ්‍යා සටහන 3

වර්ෂය	රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් වෙළඳපොළ තුළට/තුළින් වූ විදේශීය ප්‍රවාහ (එ.ජ.ඩොලර් මිලියන)		
	ලැබීම්	ගෙවීම්	ශුද්ධ ලැබීම්
2005	-	-	-
2006	-	-	-
2007	469	97	372
2008	509	719	-210
2009	1,791	446	1,345
2010	1,178	711	467
2011	1,148	920	227
2012	2,236	1,393	843
2013	2,434	1,941	493
2014	1,775	1,889	-113
2015	1,211	2,304	-1,093
2016	1,238	1,562	-324
2017	1,667	1,226	441
30-සැප්.-18	681	1,149	-468

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම ද ඇතුලත් විදේශ ණය ගැනීම් ඉහළ යාමට සමගාමීව රජයේ වාර්ෂික විදේශ විනිමය ණය සේවාකරණ වගකීම් ද කාලයත් සමඟ සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගියේය. විදේශ සංචිත කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් මහ බැංකුවේ ස්ථාවරයට මෙය ද ප්‍රධාන සාධකයක් වන අතර පෙරට වඩා ඉහළ සංචිත මට්ටමක් පවත්වා ගැනීම මගින් ඉහළ සංචිත ආවරණයක් පවත්වා ගැනීමට මහ බැංකුව උත්සාහ දරයි.

මේ අතර, මූලිකවම රජයේ සහ මහ බැංකුවේ ගනුදෙනු මත පදනම්ව දළ නිල සංචිත දෛනිකව වෙනස් වන බව සඳහන් කළ යුතුය (රූප සටහන 4). 2018 සැප්තැම්බර් අග වනවිට වාර්තා වූ එ.ජ. ඩොලර් බිලියන 7.2 ක නිල සංචිත පහළ යෑම තාවකාලික වන අතර, ඉදිරි කාල සීමාව තුළ අපේක්ෂිත ලැබීම් සමඟ සංචිත වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, 2011/12 හෝ 2015 කාලපරිච්ඡේදයේදී මෙන් විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ වෙත විදේශ විනිමය විශාල වශයෙන් සපයමින් මහ බැංකුව මැදිහත් වූවා නම්, ආයෝජකයින් වෙත දැඩි ලෙස බලපාන අයුරින් 2018 සැප්තැම්බර් අග වනවිට නිල සංචිත බෙහෙවින් අඩු වීමට තිබුණි. එබැවින්, රුපියල මත දැනට පවතින පීඩන හමුවේ මහ බැංකුව විසින් අනුගමනය කරන ලද විනිමය අනුපාත හා සංචිත කළමනාකරණ උපාය මාර්ග, ආර්ථික හා මිල ස්ථායිතාවය පවත්වාගෙනයාමේ අභිමථාර්ථය සමඟ ගැලපෙයි. ආනයන තුළින් ඇති වූ පීඩනය පාලනය කිරීමට අතීතයේ දී මහ බැංකුව විදේශ විනිමය සැපයීමෙන් විදේශ සංචිත අඩු වීම මෙන් නොව, මෑත කාලීනව සංචිත පහළ යෑමට හේතු වූයේ කල්පිරෙන වාණිජ ණය ඇතුළුව රජයේ ණය සේවා අවශ්‍යතා සපුරාලීමයි. මෙය මහ බැංකුවේ ව්‍යවස්ථාපිත රාජකාරියක් වන බැවින් අතීතයට වඩා සංචිත කළමනාකරණය කිරීමේ දී වඩාත් විචක්ෂණශීලී ප්‍රවේශයක අවශ්‍යතාවක් පැන නැගී ඇත.

රූප සටහන 4

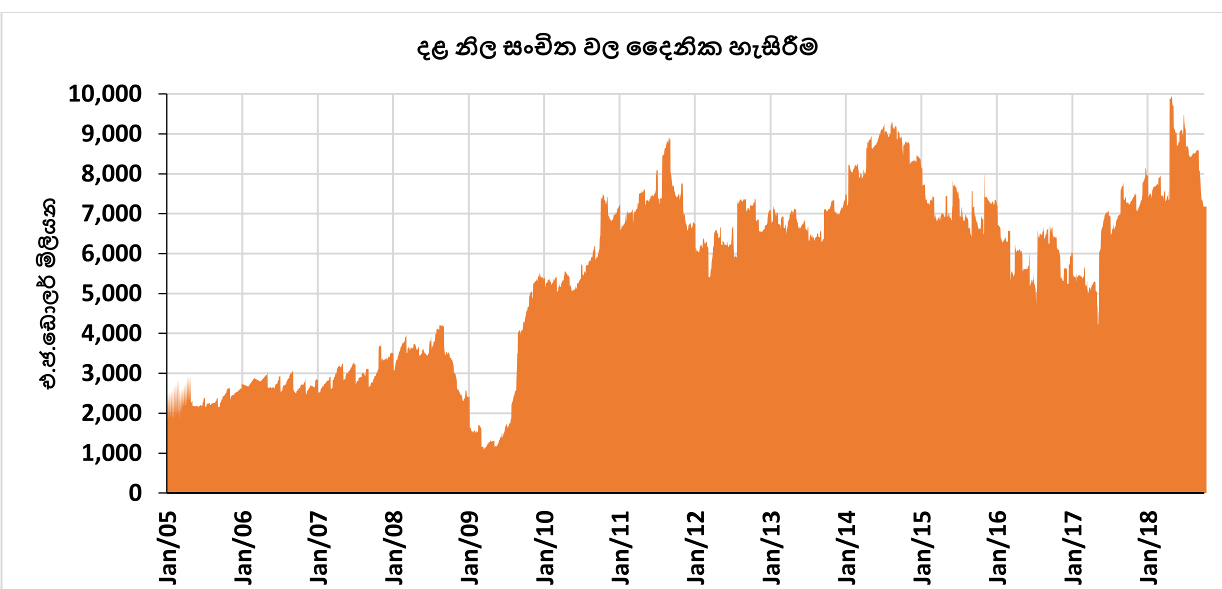

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

තව ද, ප්‍රධාන ආර්ථිකයන් විසින් ප්‍රමාණාත්මක ලිහිල්කරණ සිදු කිරීමෙන් පසුව, නැගීඑන වෙළඳපොළ හා සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන්ට හිතකර වන ලෙස ඇති වූ ලෝක වෙළඳපොළ තත්ත්වයන් මෑත අතීතයේ දී සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් වී තිබේ. රූප සටහන් 5a හා 5b හි දැක්වෙන පරිදි නැගීඑන වෙළඳපොළවල් වෙත බැඳුම්කර හා හිමිකම් කොටස් ප්‍රවාහයන් ලැබීමට සැළකිය යුතු ලෙස අඩු වී තිබේ. 2009 පසු කාලපරිච්ඡේදය තුළට ගෝලීය මූල්‍ය වෙළඳපොළින් වඩා ලාභදායී සහ වැඩි ප්‍රවේශයන් පැවතීම මගින් නැගීඑන වෙළඳපොළ ආර්ථිකයන්ට මුහුණදීමට සිදුවන අවාසිදායක වර්ධනයක් ද වන මෑත කාලීන ගෝලීය පොලී අනුපාත වල වැඩිවීම 6 වන රූප සටහනෙන් පෙන්නුම් කරයි.

රූප සටහන් 5(අ) සහ 5(ආ)

නැගී එන වෙළඳපොළවල බැඳුම්කර පුවාහ (එ.ජ.ඩොලර් බිලියන)

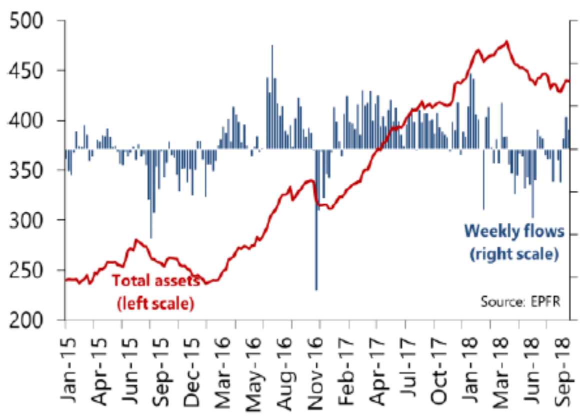

නැගී එන වෙළඳපොළවල හිමිකම් ප්‍රවාහ (එ.ජ.ඩොලර් බිලියන)

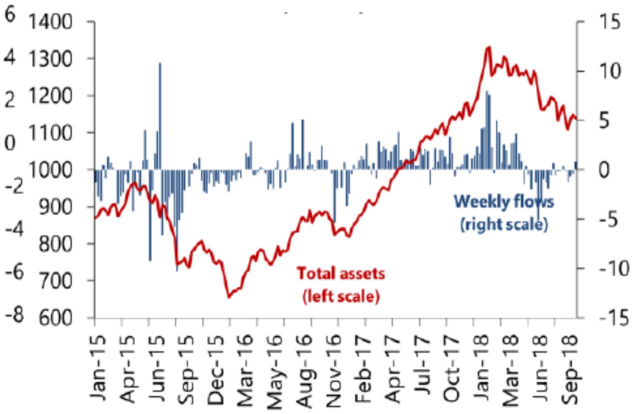

මූලාශ්‍රය : ජා.මූ. අරමුදලේ ගෝලීය වෙළඳපොළ අධීක්ෂණය

රූප සටහන 6

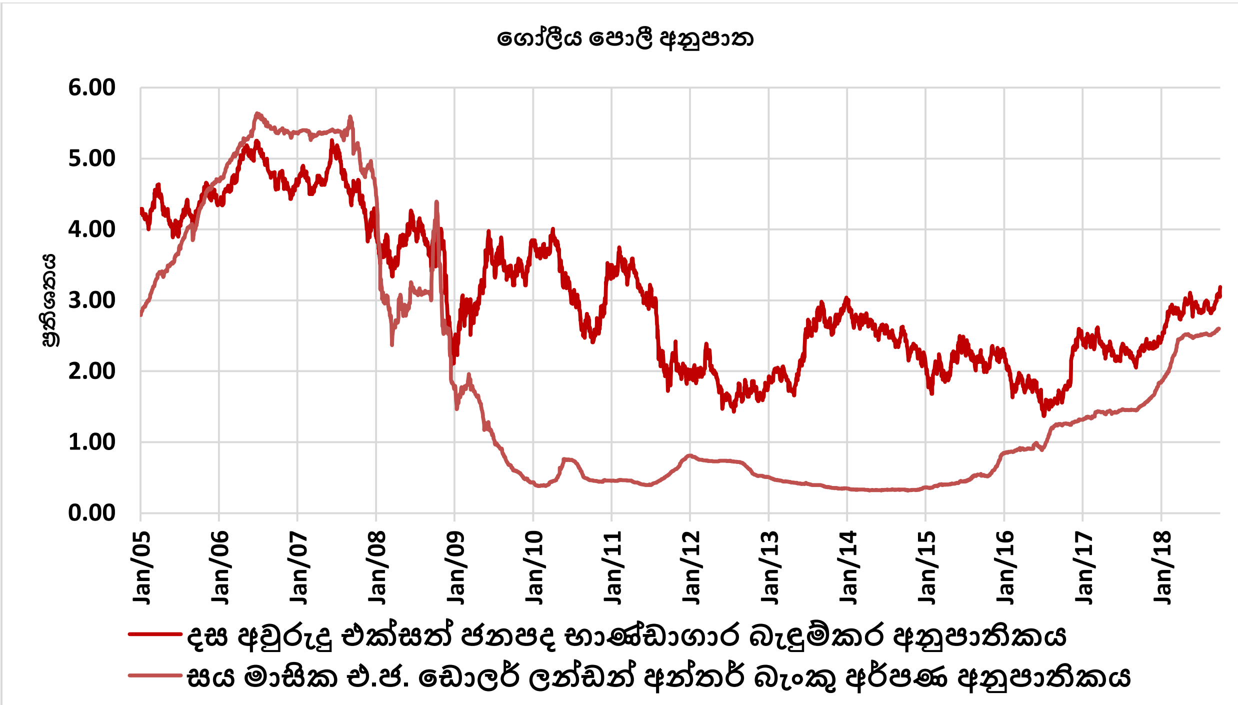

මූලාශ්‍රය: එක්සත් ජනපද ෆෙඩරල් සංචිත ආර්ථික දත්ත

රූප සටහන 7

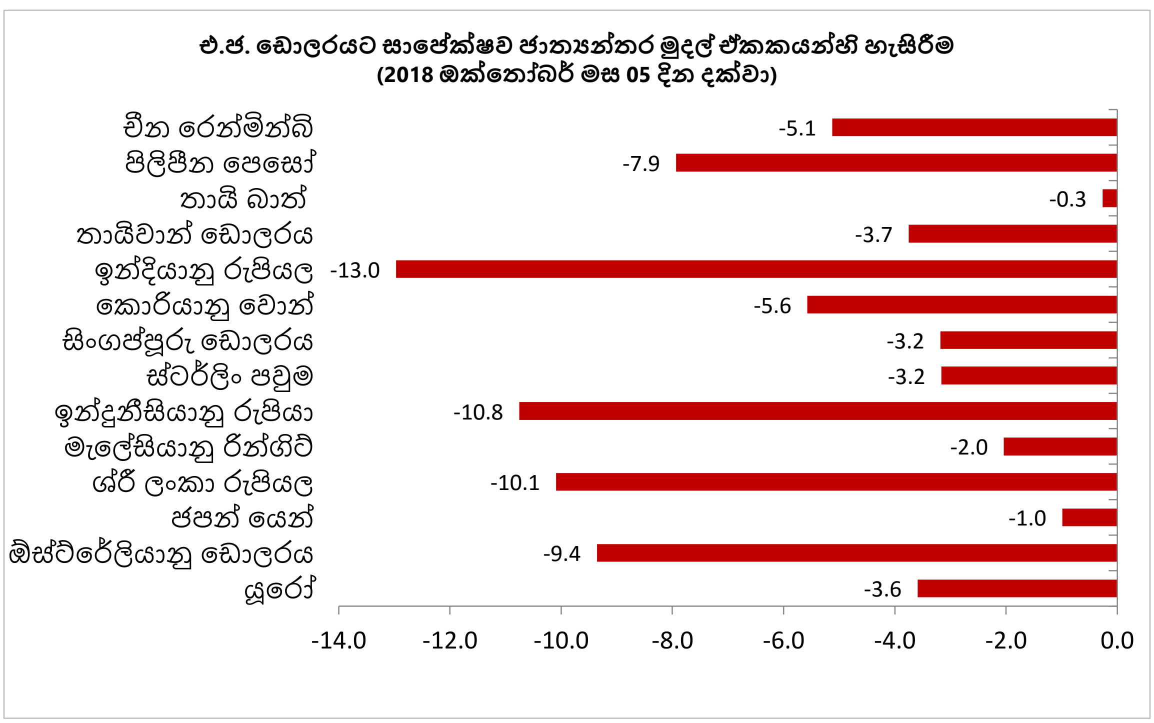

මූලාශ්‍රය: රොයිටර්ස් / බ්ලූම්බර්ග්

මෙම වෙනස් වෙමින් පවතින ගෝලීය වෙළඳපොළ තත්ත්වයන්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විශේෂයෙන්ම ජංගම ගිණුමේ හිඟයක් පවතින නැගී එන වෙළඳපොළ ආර්ථිකයන්ට මෑත කාලීනව අවප්‍රමාණය වීමේ පීඩනයක් ඇතිවිය. ආර්ජන්ටිනාව සහ තුර්කිය යන රටවල විනිමය අනුපාතික වසරේ මේ දක්වා කාලය තුලදී පිළිවෙළින් සියයට 51ක සහ සියයට 39 ක අවප්‍රමාණය වීමකට මුහුණ දෙන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ වසරේ මේ දක්වා සිදු වූ සියයට 10 ක අවප්‍රමාණය සමඟ සැසඳීමේ දී දකුණු අප්‍රිකාව,ඉන්දියාව, බ්‍රසීලය, රුසියාව, උරුගුවේ සහ ඉන්දුනීසියාව යන රටවල මුදල් ඒකකයන් වසරේ මේ දක්වා කාලය තුලදී සියයට 10-20 අතර ප්‍රමාණයකින් අවප්‍රමාණය විය. ඉහත සඳහන් රටවල දක්නට ලැබුණු ඉහල මැදිහත්වීම් ප්‍රමාණයන් සමඟ සැසඳීමේ දී 2018 සැප්තැම්බර් අග දක්වා කාලය තුලදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මැදිහත්වීම් ශුද්ධ පදනම මත එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 185 ක් පමණක් විය.

මීට අමතරව, වත්මන් අහිතකර ගෝලීය වෙළඳපොළ තත්ත්වයන් හමුවේ ශ්‍රී ලංකා රුපියල, අතිතයේ ඇතැම් කාලපරිච්ඡේදයන්හි දක්නට ලැබුණු ප්‍රමාණයන්ට වඩා අඩු විචලනයන් පෙන්විය (රූප සටහන 8). විශේෂයෙන්ම, 2012 වසර තුලදී දෛනික විනිමය අනුපාතිකයන්ගේ සම්මත අපගමනය මගින් පෙන්නුම් කරන පරිදි විනිමය අනුපාතිකයේ විචලනය 2012 වසරේ දී සියයට 5.98 ක් වූ අතර, 2018 වසරේ මේ දක්වා එය සියයට 3.88 ක් විය.

රූප සටහන 8

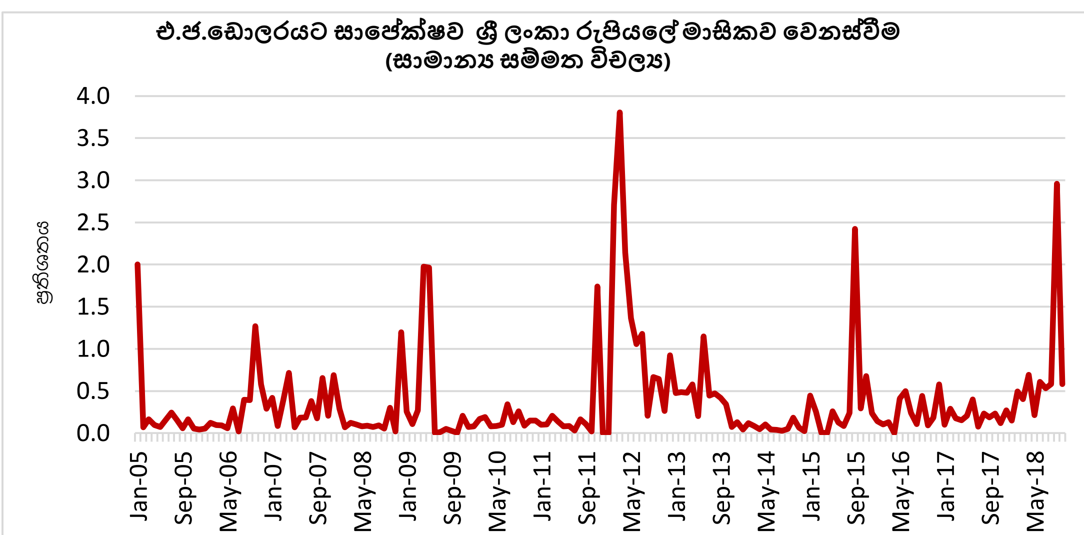

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ඉහත දක්වා ඇති කරුණු වලට අනුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය ව්‍යවස්ථාපිත රාජකාරිය මග හැර ඇති බවට සහ රුපියලෙහි මෑත කාලයේ දී සිදුවූ අවප්‍රමාණය, මීට වඩා හොඳින් කළමනාකරණය කළ හැකිව තිබූ බව දක්වා ඇති චෝදනා මහජනතාව නොමඟ යවන සුළුය. වර්තමානයේ නිරීක්ෂණය වන විනිමය අනුපාතිකය වෙත ඇති පීඩනය ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් සීමා නොවන අතර, නිල විදේශ සංචිත උපයෝගී කරගෙන විදේශ විනිමය වශයෙන් සැපයීම තුළින් අවප්‍රමාණය නැවැත්වීමට උත්සාහය ගැනීමෙන් සිදුවන ප්‍රතිඵලය වඩා අහිතකර වනු ඇත. ඒ වෙනුවට, මහ බැංකුව විසින් විනිමය අනුපාතයේ උපනතිය කිරීම වෙළඳපොළ බලවේගයන්ට තීරණය කිරීමට ඉඩහැර ඇති අතර අතවශ්‍ය වූ විට විනිමය අනුපාතය මත සිදුවන අතිරික්ත සමපේක්ෂණය සීමා කිරීමට මැදිහත් වේ. මේ අතර, විනිමය අනුපාතය මත පීඩනය පාලනය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව හා රජය විසින් දැනටමත් කෙටිකාලීන විචක්ෂණශීලි හා රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග දැනටමත් යොදාගෙන තිබේ. කෙසේ වෙතත්, විනිමය අනුපාතයේ ගැටලුව සඳහා දිගුකාලීන විසඳුමක් වන්නේ නිෂ්පාදන ආර්ථිකය හා වෙළඳ භාණ්ඩ සහ සේවා අපනයනය දිරිගැන්වීම තුළින් දිගු කාලයක් පුරා පවත්නා ජංගම ගිණුමේ හිඟය පාලනය කිරීමයි.